

Rza Cabir oğlu ABBASOV

Azərbaycan Qərbi Kaspi Universitetinin doktorantı

E-mail: abbasov.rza.2000@gmail.com

PUL-KREDİT TƏNZİMLƏNMƏSİNİN DÜNYA TƏCRÜBƏSİ

Xülasə

Bu məqalədə ABŞ, Avropa İttifaqı və Yaponiyanın pul-kredit tənzimlənməsi sahəsindəki təcrübələri müqayisəli şəkildə təhlil olunur. Məqsəd bu ölkələrin fərqli institusional və makroiqtisadi yanaşmalarını araşdırmaq, onların tətbiq etdiyi monetar siyasət alətlərinin səmərəliliyini qiymətləndirmək və inkişaf etməkdə olan ölkələr, o cümlədən Azərbaycan üçün praktiki tövsiyələr irəli sürməkdir. Məqalədə göstərilir ki, siyasi müstəqillik, şəffaf kommunikasiya, qeyri-ənənəvi alətlərə açıq yanaşma və monetar-fiskal siyasət arasında koordinasiya müasir dövrdə uğurlu monetar siyasətin əsas şərtləridir. Araşdırma nəticələri göstərir ki, bu təcrübələrin yerli iqtisadi reallıqlara uyğun şəkildə tətbiqi iqtisadi sabitliyin və dayanıqlı inkişafın təmininə əhəmiyyətli töhfə verə bilər.

Açar sözlər: Monetar siyasət, pul-kredit tənzimlənməsi, iqtisadi sabitlik, mərkəzi banklar, inkişaf etməkdə olan ölkələr

JEL: Q1;

UOT: 338

DOI: <https://doi.org/10.54414/QEKT2040>

Giriş

Müasir dövrün dəyişkən iqtisadi şəraitində makroiqtisadi sabitliyin təmin olunması, inflyasiyanın idarə edilməsi, iqtisadi artımın dəstəklənməsi və maliyyə bazarlarının sabitliyinin qorunması kimi əsas çağırışlara cavab verən effektiv alətlərin tətbiqi hər bir dövlətin iqtisadi siyasətinin əsas prioritetlərindən birinə çevrilmişdir. Qlobal miqyasda artan iqtisadi qeyri-müəyyənliklər, geosiyasi risklər və maliyyə bazarlarında baş verən dalğalanmalar monetar idarəetmənin rolunu daha da aktuallaşdırmışdır. Bu çağırışlara cavab olaraq ölkələr daha çevik, elmi əsaslara söykənən və şəffaf pul-kredit tənzimlənməsi sistemlərini inkişaf etdirməkdədirlər.

Pul-kredit siyasəti dedikdə, mərkəzi bankların iqtisadiyyatda pul təklifini və faiz dərəcələrini tənzimləməklə iqtisadi fəallığa təsir göstərmək məqsədi ilə həyata keçirdiyi tədbirlər toplusu nəzərdə tutulur. Bu siyasətin əsas məqsədlərinə qiymətlərin sabitliyinin təmin olunması, inflyasiya səviyyəsinin nəzarətdə saxlanması, dayanıqlı iqtisadi artımın təşviqi, məşğulluq səviyyəsinin qorunması və maliyyə sabitliyinin gücləndirilməsi aiddir. Monetar si-

yasət iqtisadiyyatın dövrü dəyişikliklərinə reaksiya verməklə, tələbin tənzimlənməsi və bazar iştirakçılarının gözləntilərinin idarə olunmasında əsas vasitə kimi şıxış edir.

Dünya iqtisadiyyatının aparıcı ölkələrindən olan ABŞ, Yaponiya və Avropa İttifaqı ölkələri bu sahədə zəngin təcrübəyə və fərqli institusional yanaşmalara malikdirlər. Bu ölkələrin mərkəzi bankları öz funksiyalarını həyata keçirərkən müxtəlif iqtisadi problemlərə, struktur çağırışlarına və sosial-iqtisadi məqsədlərə uyğun fərqli alət və metodologiyalardan istifadə edirlər. ABŞ-ın Federal Ehtiyat Sistemi, Avropa Mərkəzi Bankı və Yaponiya Bankı kimi nüfuzlu qurumlar təkcə öz regionları üçün deyil, eyni zamanda qlobal iqtisadi sabitlik üçün də vacib təşkilatlardır. Onların tətbiq etdiyi pul-kredit tənzimləmə modelləri və alətləri, xüsusilə maliyyə böhranları və pandemiya kimi fəvqəladə vəziyyətlər zamanı öz effektivliyini sübut etmişdir.

Bu məqalədə qeyd olunan ABŞ, Yaponiya və Avropa İttifaqı ölkələrinin təcrübəsi əsasında pul-kredit tənzimlənməsinin müxtəlif modelləri və onların səmərəlilik səviyyələri təhlil edilir. Məqsəd bu ölkələrin uğurlu monetar siyasət yanaşmalarını nəzərdən keçirmək, bu siyasətləri

formalaşdırın prinsip və alətləri sistemləşdirmək və onların digər ölkələr, xüsusilə inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar üçün faydalı ola biləcək məqamlarını ortaya qoymağıdır. Bununla da məqalədə pul-kredit tənzimlənməsi sahəsində dünya təcrübəsinin müqayisəli analizi əsasında strateji tövsiyələr diqqətə çatdırılır.

ABŞ-da Pul-Kredit Tənzimlənməsi: Federal Ehtiyat Sistemi Modeli

Birləşmiş Ştatlarda pul-kredit siyasətinin həyata keçirilməsi və iqtisadi sabitliyin təmin olunması Federal Ehtiyat Sistemi (FES) tərəfindən icra olunur. 1913-cü ildə Federal Ehtiyat Aktı ilə yaradılmış bu qurum ABŞ-ın mərkəzi bankı funksiyasını yerinə yetirir və təkcə ölkə daxilində deyil, həm də qlobal maliyyə sistemində mühüm rol oynayır. FES-in əsas məqsədləri Konqres tərəfindən üç əsas istiqamətdə müəyyən edilmişdir: qiymət sabitliyinin qorunması, maksimal məşğulluğun təmin edilməsi və faiz dərəcələrinin sabit səviyyədə saxlanması. Bu məqsədlər monetar siyasətin həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli dövrdə səmərəli şəkildə idarə olunmasını zəruri edir.

Federal Ehtiyat Sistemi öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün bir sıra alətlərdən istifadə edir ki, bu alətlər vasitəsilə pul kütləsinə və kredit şərtlərinə təsir göstərərək iqtisadi fəallığı tənzimləyir. Əsas alətlərə aşağıdakılar aiddir:

- Açıq bazar əməliyyatları – Mərkəzi bank tərəfindən dövlət istiqrazlarının alqı-satqısı vasitəsilə bank sistemindəki likvidliyin idarə olunması;
- Federal fondlar üzrə faiz dərəcəsi – kommersiya banklarının bir-birinə qısa müddətli borc verdikləri faiz dərəcəsi və FES-in əsas monetar signal vasitəsi;
- Ehtiyat normativləri – kommersiya banklarının saxlamalı olduqları minimum ehtiyat səviyyəsi;
- Diskont dərəcəsi – FES-in banklara birbaşa kredit verdiyi faiz dərəcəsi.

Xüsusilə 2008-ci il qlobal maliyyə böhranı dövründə FES ənənəvi siyasət çərçivəsindən çıxaraq yeni və innovativ alətləri tətbiq etməyə başladı. Böhran zamanı FES-in əsas məqsədi maliyyə sistemini stabilləşdirmək, kredit kanallarını bərpa etmək və iqtisadi fəallığı artırmaq olmuşdur. Bu məqsədlə tətbiq edilən əsas qeyri-

ənənəvi alətlərdən biri “kəmiyyət yumşalması” (Quantitative Easing) olmuşdur. Kəmiyyət yumşalması çərçivəsində FES böyük həcmdə dövlət istiqrazları və ipoteka ilə təmin edilmiş qiymətli kağızlar əlaqə bank sistemində likvidliyi artırmışdır.

Bununla yanaşı, faiz dərəcələrinin tarixi minimal səviyyəyə endirilməsi siyasəti də iqtisadi canlanma üçün mühüm stimül olmuşdur. Federal fondlar üzrə faiz dərəcəsi 0-0.25% intervalında saxlanılaraq kredit alma imkanları artırılmış, istehlak və investisiya təşviq edilmişdir. FES-in bu dövrdə əsas fərqləndirici yanaşmalarından biri də “proqnozlaşdırılan qaydalar” (forward guidance) siyasəti olmuşdur. Bu siyasət ilə mərkəzi bank bazar iştirakçılarını gələcək monetar siyasət istiqamətləri barədə məlumatlandıraraq, onların gözləntilərini yönləndirmiş və qərarların əvvəlcədən proqnozlaşdırıla bilən olmasını təmin etmişdir.

ABŞ modelinin uğurlu olması aşağıdakı struktur və funksional üstünlüklər hesabına mümkün olmuşdur:

- Mərkəzi bankın siyasi və institusional müstəqilliyi: FES-in hökumətdən müstəqil qərar qəbul etməsi, onun operativ çevikliyini və ictimai etimadını artırır;
- Analitik və məlumat əsaslı qərarvermə mexanizmi: İqtisadi göstəricilərə əsaslanan modellər və proqnozlar monetar siyasət qərarlarının rəşonalılığını təmin edir;
- Əhatəli kommunikasiya strategiyası: Şəffaflıq və ictimaiyyətlə açıq kommunikasiya bazarların sabitliyini və etimadını gücləndirir;
- Texnoloji və institusional infrastruktur: FES ölkədəki bank sisteminin möhkəm institusional bazası və güclü məlumat təhlili imkanları ilə gücləndirilmişdir.

FES-in bu model çərçivəsindəki fəaliyyəti təkcə ABŞ daxilində deyil, eyni zamanda qlobal iqtisadi proseslərə də ciddi təsir göstərir. ABŞ dollarının dünya rezerv valyutası statusuna malik olması və ABŞ maliyyə bazarlarının qlobal miqyasda dominantlığı səbəbilə FES-in qərarları digər ölkələrin monetar siyasətinə və beynəlxalq kapital axınlarına təsir edir. 2008-ci il böhranından sonrakı dövrdə FES-in həyata keçirdiyi tədbirlər yalnız ABŞ iqtisadiyyatını stabilləşdirməklə kifayətlənməmiş, eyni zamanda

beynəlxalq bazarlarda da nisbi sabitliyin bərpa edilməsinə əsaslı şəkildə töhvə vermişdir.

Nəticə etibarilə, ABŞ-da tətbiq edilən monetar siyasət modeli çevikliyi, analitik əsaslara söykənməsi və innovativ metodlara açıq olması ilə seçilir. Bu model inkişaf etmiş iqtisadiyyatlar, o cümlədən Azərbaycan üçün nümunəvi olmaqla yanaşı, bu ölkələr üçün adaptasiya edilə biləcək elementlərə malikdir. ABŞ təcrübəsi göstərir ki, pul-kredit siyasətində institusional güc, şəffaflıq və strateji proqnozlaşdırma imkanları iqtisadi sabitliyin təmin olunmasında əsas amillərdir.

Avropa İttifaqında Pul-Kredit Tənzimləməsi: Avropa Mərkəzi Bankının Yanaşması

Avropa Mərkəzi Bankı (AMB) Avrozonaya daxil olan ölkələrin ümumi monetar siyasətini idarə edən əsas institusional qurumdur. AMB-nin əsas məqsədi qiymət sabitliyini qorumaqdır və bu məqsəd inflyasiyanın orta müddətli perspektivdə 2%-ə yaxın səviyyədə saxlanılması kimi müəyyənləşdirilmişdir (2021-ci ildə). Avrozonada iqtisadi və monetar siyasətin effektiv həyata keçirilməsi üçün AMB struktur fərqlilikləri və iqtisadi müxtəlifliyi nəzərə alaraq vahid və koordinasiyalı yanaşmasını tətbiq edir.

AMB-nin tətbiq etdiyi əsas monetar siyasət alətləri aşağıdakılardır:

- Yenidən maliyyələşmə əməliyyatları;
- Marja kreditləri və depozit imkanları;
- Uzunmüddətli və məqsədyönlü likvidlik əməliyyatları;
- Struktur əməliyyatları;
- Kəmiyyət yumşalması (Quantitative Easing) proqramları və genişmiqyaslı aktivlərin alışı proqramları.

AMB, xüsusilə Avrozonada yaranmış iqtisadi və maliyyə böhranları dövründə fəal rol oynamışdır. 2010-2012-ci illərdə Yunanıstan başda olmaqla bir sıra ölkələrdə yaranmış borc böhranı Avrozonanın mövcudluğunu təhlükə altına salmış və AMB-nin daha çevik və innovativ siyasət tədbirlərinə müraciət etməsinə səbəb olmuşdur. AMB prezidenti Mario Draginin 2012-ci ildə səsləndirdiyi məşhur “nə qədər lazımdırsa” (whatever it takes) bəyanatı Avrozonanın davamlılığını təmin edən əsas dönüş nöqtəsi hesab

olunur. Bu bəyanatla AMB Avrozonanın qorunması üçün hər cür tədbiri görəcəyini vurğulamış və nəticədə bazarlarda ciddi psixoloji təsir yaradaraq maliyyə sabitliyini təmin etmişdir.

Son dövrlərdə AMB pandemiya dövrünün iqtisadi təsirlərinə qarşı effektiv tədbirlər həyata keçirmişdir. 2020-ci ildən etibarən tətbiq olunan Pandemiya ilə əlaqəli “Təcili Satınalma Proqramı” (Pandemic Emergency Purchase Programme) iqtisadiyyata böyük həcmdə likvidlik daxil etməklə yanaşı, maliyyə bazarlarının sabitliyini təmin etmək məqsədini daşımışdır. Bu proqram çərçivəsində dövlət istiqrazlarının, korporativ istiqrazların və digər qiymətli kağızların geniş miqyasda alışı həyata keçirilmiş və bu, bazar iştirakçılarının etibarını artırmışdır.

AMB-nin tətbiq etdiyi modelinin əsas üstünlükləri bunlardır:

- Regional integrasiya və çoxölkəli koordinasiyanın təmin edilməsi;
- Inflyasiyanın idarə olunmasında vahid strategiya;
- İqtisadi böhran şəraitində çevik və innovativ tədbirlər;
- Şəffaflıq və kommunikasiya siyasətinə xüsusi önəm verilməsi;
- Monetar siyasətin davamlı şəkildə qiymətləndirilməsi və təkmilləşdirilməsi.

AMB-nin tətbiq etdiyi siyasət Avrozonanın iqtisadi sabitliyini təmin etməklə yanaşı, həm də çoxölkəli struktur çərçivəsində qərar qəbul etmə mexanizmlərinin səmərəli işlədiyini nümayiş etdirmişdir. Mərkəzi Bankın həm maliyyə böhranları, həm də iqtisadi durğunluq dövrlərində tətbiq etdiyi qeyri-ənənəvi monetar tədbirlər (məsələn, aktivlərin alışı proqramları, mənfi faiz siyasəti və xüsusi likvidlik dəstəyi mexanizmləri) bazar iştirakçıları tərəfindən etimadla qarşılanmış və Avrozonanın iqtisadi çevikliyini artırmışdır. Eyni zamanda, AMB-nin çeviklik qabiliyyəti, struktur cəhətdən müxtəlif olan ölkələrin ehtiyaclarını nəzərə almaqla vahid pul siyasətinin necə uğurla həyata keçirilə biləcəyini göstərmişdir. Bu, Avropa İttifaqında fiskal məhdudiyyətlər fonunda monetar siyasətin iqtisadi artımın dəstəklənməsi baxımından nə qədər vacib olduğunu ön plana çıxarmışdır. AMB-nin stra-

teji baxışı və şəffaf kommunikasiyası yalnız iqtisadi aktorların gözləntilərini yönləndirməklə kifayətlənməmiş, eyni zamanda makroiqtisadi idarəetmədə etibarlı institutlara olan ehtiyacın vacibliyini əyani olaraq sübut etmişdir. Bu baxımdan AMB-nin yavaşması təkcə Avropa üçün deyil, digər çoxölkəli birliklər və regional iqtisadi integrasiya təşəbbüsləri üçün də nümunəvi model ola bilər.

Yaponiyada Pul-Kredit Tənzimləməsi: Deflyasiya ilə Mübarizə və Abenomika

Yaponiya iqtisadiyyatı uzun illərdir ki, xroniki deflyasiya və iqtisadi stagnasiya ilə mübarizə aparır. Yaponiya Mərkəzi Bankı (YMB) bu prosesdə ən fəal rol oynayan qurumlardan biri olmuşdur. Xüsusilə 1990-cı illərdə başlayan və uzun müddət davam edən deflyasiya prosesi ölkənin monetar siyasətini daha innovativ və qeyri-ənənəvi istiqamətə yönəltdir.

Yaponiya Bankının pul siyasətinin icrası zamanı istifadə etdiyi əsas alətlər aşağıdakılardır:

- Mənfi faiz dərəcələri siyasəti;
- Aktivlərin genişmiqyaslı alış proqramları;
- Faiz əyrisinə nəzarət siyasəti;
- Uzunmüddətli istiqraz alış və ETF mübadilə fondu (exchange-traded fund) alışları.

2012-ci ildən həyata keçirilən "Abenomika" siyasəti Yaponiya iqtisadiyyatında ciddi dəyişikliyə səbəb olmuşdur. Baş nazir Şinzo Abenin rəhbərliyi ilə tətbiq edilən bu siyasət üç mühüm istiqaməti əhatə etmişdir: monetar yumşalma, genişmiqyaslı fiskal stimullar və struktur islahatları. Abenomikanın monetar siyasət əsasən YMB-nin qeyri-ənənəvi alətlər vasitəsilə iqtisadiyyata böyük həcmdə likvidlik daxil etməsini nəzərdə tutmuşdur. Bu siyasət iqtisadi artım və inflyasiya hədəflərinə müəyyən dərəcədə nail olmağa imkan yaratsa da, tam effektivliyi əldə etmək üçün uzunmüddətli davamlılıq tələb edir.

Yaponiya modelinin əsas üstünlükləri aşağıdakılardır:

- Uzunmüddətli və davamlı monetar siyasət yanaşması;
- Monetar siyasətin fiskal siyasətlə effektiv koordinasiyası;
- Bazarlara və ictimaiyyətə yönəlmiş şəffaf kommunikasiya;

- Qeyri-ənənəvi və innovativ yanaşmalara açıq münasibət.

Yaponiyanın təcrübəsi göstərir ki, monetar siyasətin uğurlu olması üçün həm fiskal siyasətlə sıx koordinasiya, həm də iqtisadi aktorların gözləntilərinin effektiv idarə edilməsi lazımdır. Yaponiya Bankı bu istiqamətdə şəffaf kommunikasiya strategiyası ilə ictimaiyyəti və bazar iştirakçılarını davamlı olaraq məlumatlandırmaqla onların gözləntilərinə təsir göstərmişdir. Eyni zamanda, YMB-nin qərarları siyasi müdaxilələrdən azad olduğu üçün iqtisadi subyektlər tərəfindən yüksək etimadla qarşılanmışdır. Yaponiya hökuməti struktur islahatlarla monetar siyasəti tamamlayaraq iqtisadi artımı dəstəkləyən çoxşaxəli yanaşma formalaşdırmışdır. Bu model göstərir ki, institusional ardıcılıq və strateji koordinasiya uğurlu makroiqtisadi idarəetmənin təməlini təşkil edir.

Nəticə

Dünya iqtisadiyyatında pul-kredit siyasətinin tətbiqinə dair təcrübələrin təhlili göstərir ki, vahid optimal model mövcud olmasa da, hər bir iqtisadiyyatın öz spesifik xüsusiyyətlərinə uyğunlaşdırılmış siyasət yanaşmaları daha effektiv nəticələr verir. ABŞ-ın çevik siyasət modeli, Avropa İttifaqının struktur fərqliliklərini nəzərə alan çoxölkəli yanaşması və Yaponiyanın uzunmüddətli qeyri-ənənəvi siyasəti bu baxımdan əhəmiyyətli nümunələrdir.

Qabaqcıl ölkələrin təcrübəsindən əldə edilən ümumi nəticələrə əsasən, birincisi, mərkəzi bankların siyasi və institusional müstəqilliyi onların makroiqtisadi qərarlarının daha obyektiv və effektiv qəbul edilməsinə imkan yaradır. İkincisi, şəffaf kommunikasiya strategiyası və bazar iştirakçıları ilə açıq informasiya mübadiləsi monetar siyasətə olan inamı gücləndirir, gözləntilərin düzgün idarə olunmasını təmin edir. Üçüncüsü, qeyri-ənənəvi və innovativ metodların tətbiqi böhran və xüsusi iqtisadi vəziyyətlərdə, monetar siyasətin effektivliyini və iqtisadi sabitliyi artırmaq üçün əvəzolunmaz alətə çevrilmişdir. Dördüncüsü, monetar və fiskal siyasət arasında koordinasiyanın səmərəli şəkildə qurulması makroiqtisadi siyasətin tamamlayıcı təsirini təmin etmiş olur.

Bu təcrübələrdən çıxarılan nəticələr göstərir ki, monetar siyasət universal standartlarla deyil, iqtisadiyyatın qarşılaşdığı spesifik problemlər,

struktur xüsusiyyətləri və sosial-maliyyə real-lıqları əsasında tətbiq edildikdə daha effektiv olur. İnkişaf etməkdə olan ölkələr, o cümlədən Azərbaycan üçün bu qabaqcıl təcrübələrin dərindən təhlili və yerli şəraitə uyğun şəkildə adaptasiyası, pul-kredit siyasətinin effektivliyinin daha da artırılması və uzunmüddətli makroiqtisadi sabitliyin təmin olunması baxımından əhəmiyyətlidir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Bernanke, B. S. (2012). *Monetary Policy since the Onset of the Crisis*.
2. Jackson Hole Economic Symposium. Federal Reserve Bank of Kansas City. <https://www.federalreserve.gov/newsevents/speech/bernanke20120831a.htm>
3. Board of Governors of the Federal Reserve System. (2023). *Monetary Policy Report – July 2023*. https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/mpr_default.htm
4. Mishkin, F. S. (2007). *Will Monetary Policy Become More of a Science?* NBER Working Paper No. 13566. <https://www.nber.org/papers/w13566>
5. European Central Bank. (2021). The AMB's monetary policy strategy statement. Retrieved from <https://www.AMB.europa.eu/mopo/strategy/html/index.en.html>
6. European Central Bank. (2020). Our response to the coronavirus pandemic. Retrieved from <https://www.AMB.europa.eu/home/search/coronavirus/html/index.en.html>
7. Constâncio, V. (2014, October 6). A new phase of the AMB's monetary policy. Speech by Vice-President of the AMB. Retrieved from <https://www.AMB.europa.eu/press/key/date/2014/html/sp141006.en.html>
8. Bank of Japan. (2021). *Outline of Monetary Policy*.
9. <https://www.boj.or.jp/en/mopo/index.htm>
10. Shirakawa, M. (2013). *Unconventional Monetary Policy – Central Bank Purchases of Government Bonds*. Bank of Japan Speech.
11. https://www.boj.or.jp/en/about/press/koen_2013/ko130508a.htm
12. Hausman, J., & Wieland, J. (2014). *Abeconomics: Preliminary Analysis and Outlook*. Brookings Papers on Economic Activity. <https://www.brookings.edu/bpea-articles/abeconomics-preliminary-analysis-and-outlook/>

Рза Джабир оглы АББАСОВ

Докторант Западно-Каспийского университета, Азербайджан

МИРОВОЙ ОПЫТ ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Резюме

В данной статье проводится сравнительный анализ опыта США, Европейского Союза и Японии в сфере монетарного регулирования. Основная цель заключается в изучении институциональных и макроэкономических подходов этих стран, оценке эффективности применяемых инструментов денежно-кредитной политики, а также в выработке практических рекомендаций для развивающихся стран, включая Азербайджан. В исследовании подчеркивается важность независимости центрального банка, прозрачной коммуникации, готовности к использованию нетрадиционных инструментов и координации между денежно-кредитной и фискальной политикой. Результаты показывают, что адаптация данных подходов к местным условиям может внести значительный вклад в обеспечение макроэкономической стабильности и устойчивого развития.

Ключевые слова: Монетарная политика, денежно-кредитное регулирование, экономическая стабильность, центральные банки, развивающиеся страны

Rza Jabir oğlu ABBASOV

PhD student at Western Caspian University, Azerbaijan

GLOBAL EXPERIENCE IN MONETARY AND CREDIT REGULATION

Abstract

This paper provides a comparative analysis of the monetary policy experiences of the United States, the European Union, and Japan. The main objective is to examine the institutional and macroeconomic frameworks of these countries, evaluate the effectiveness of their monetary policy tools, and extract practical lessons for developing economies, including Azerbaijan. The study highlights the importance of central bank independence, transparent communication, openness to unconventional policy instruments, and effective coordination between monetary and fiscal policy. The findings suggest that adapting these experiences to local conditions can significantly contribute to macroeconomic stability and sustainable development.

Keywords: Monetary policy, money-credit regulation, economic stability, central banks, developing countries.